

Slutrapport

Energiklok Affärsrådgivning

Diarienummer: 2012-008490

Projektnummer: 37070-1

Företag/organisation Energikontoret i Mälardalen AB	Organisationsnummer 556134 - 8698
Postadress Kungsgatan 43	Bankgiro 539-4895
Postnummer/Ort 632 20 Eskilstuna	
Projektledare (förnamn, efternamn) Emil Andersson	
Telefon 072 – 857 10 15	
E-postadress emil.andersson@energikontor.se	Webbplats www.energikontor.se

Sammanfattning

Energikontoret i Mälardalen har tillsammans med ALMI Företagspartner genomfört projektet Energiklok Affärsrådgivning, som bygger på att en förändring av befintliga strukturer, som företag möter, skapa en djupgående och långsiktig beteendeförändring hos framtidens företag när det gäller energibesparing och energieffektivisering.

Syftet var att skapa energieffektivare småföretag genom att infoga ett element av energieffektivisering- och energibesparingsråd i affärsrådgivningssammanhang.

Ett viktigt incitament för att jobba med energieffektiviseringsfrågor i ett affärsrådgivningssammanhang är att energieffektiva företag också är konkurrenskraftiga företag. Att koppla ihop de Regionala Energikontorens kompetens inom området energirådgivning med Almis kompetens inom affärsrådgivning skapar en mycket god möjlighet att till fullo ta till vara på dessa incitament.

Under projektet har metod, verktygslåda och utbildningsmaterial för energiklok affärsrådgivning tagits fram och testats. Tillsammans med ALMI Företagspartner har fem utbildningar genomförts, för ALMI Uppsala (två utbildningstillfällen), ALMI Gotland och ALMI Mälardalen (utbildningen delades på de två kontoren, en i Västerås och en i Örebro). Vid varje utbildningstillfälle har en eller flera energi- och klimatrådgivare också deltagit.

Projektet förlängdes och pågick fram till 2015-06-30

Projektets huvudsakliga målgrupp var ALMIs affärsrådgivare, små och medelstora företag och de kommunala energi- och klimatrådgivarna.

1. Bakgrund

Enligt Eurostat, finns det 23 miljoner företag i Europa varav 91 procent är småföretag med färre än 10 anställda samt med 2 anställda i genomsnitt. Många olika insatser har gjorts för att göra näringslivet mer energieffektivt men dessa är vanligtvis riktade mot större företag, industrier och allmänhet. Det finns med andra ord ett behov för ökade ansträngningar gentemot de mindre företagen vilket rymmer en stor potential för energieffektivisering och utsläppsminskning.

Då enskilda småföretag inte står för en betydande del av energikonsumtion eller utsläpp är det rimligt att jobba med projekt och kampanjer som kan vända sig till många småföretag samtidigt för att nå relevanta resultat (en potentiell energibesparing på 30 procent per företag enligt EU-kommissionen). Nyckelfrågan för att förbättra energieffektiviteten hos småföretagen, fränsett förbättrad teknik och individuella beteende förändringar, är att en stor del av den möjliga energibesparingen är kopplad till attityder och beteenden hos företagets ledningar.

Projektet har riktat sig till att genomföra insatser för att förändra de befintliga strukturerna som företag möter och så kallade stop-shops där det är möjligt att nå många företag. En sådan stop-shop är den affärsrådgivning som flera olika aktörer erbjuder företag under bildande och utveckling. Genom riktad insats som bygger kompetens om energieffektivisering kopplat till ett företagsperspektiv hos affärsrådgivningen möjliggörs en bred beteendeförändring och energieffektivisering hos företag.

Ett viktigt incitament för att jobba med energieffektiviseringsfrågor i ett affärsrådgivningssammanhang är att energieffektiva företag också är konkurrenskraftiga företag. Att koppla ihop de regionala

energiaktörens kompetens inom området energirådgivning med Almis kompetens inom affärsrådgivning skapar en mycket god möjlighet att till fullo ta till vara på dessa incitament.

Projektet har varit en unik möjlighet att hitta nya kanaler för att nå små- och medelstora företag med rådgivning kring energifrågan och energieffektivisering. Med en fortsatt strukturell beteendeförändring kan trösklarna för andra insatser kring energieffektivisering och rådgivning riktat mot målgruppen sänkas.

Projektägare och –ledare har varit Energiaktöret i Mälardalen med starkt samarbete med ALMI Företagspartner.

Projektet har finansierats från Energiaktöret med 1 225 000 kr, med en finansieringsgrad av 67 % enligt beslut, total omsättning enligt beslut var 1 841 000 kr. En mer exakt redovisning av ekonomin sker i den ekonomiska slutredovisningen.

Projektets ursprungliga tidsplan var 2013-09-01 – 2014-12-31. På grund av arbetsbelastning hos Energiaktöret och ALMI var det svårt att hitta en tid som passade all för utbildningsaktiviteten hos ALMI Mälardalen inom den ursprungliga tidsplanen. Dessutom gavs det mer tid till att genomföra energikloka affärsrådgivningar för de ALMI kontor som redan genomgått utbildningen. Utifrån detta beviljades projektet en förlängning och nytt slutdatum har istället varit: 2015-06-30.

2. Verksamhetsbeskrivning/projektbeskrivning och uppfyllelse av syfte, mål och målgrupp

3.1 Syfte

Syftet med projektet har varit att skapa energieffektivare småföretag genom att infoga ett element av energieffektivisering. Och energibesparingsråd i affärsrådgivningssammanhang.

Projektet ska:

- Identifiera och utveckla metoder för att nå den energibesparingspotential som finns hos små- och medelstora företag.
- Genom en förändring av befintliga strukturer som företag möter skapa en djupgående och långsiktig beteendeförändring hos framtidens små- och medelstora företag.
- Motivera fler än 400 företag att arbeta med energieffektivisering som ett verktyg för att sänka kostnaderna och bli mer konkurrenskraftiga.
- Ökad insikt bland småföretag, och andra relevanta aktörer i deras nätverk, om nödvändigheten av att minimera ”energiutsläpp” och minska energikostnader.
- Skapa en brygga mellan den energikloka affärsrådgivningen och den kommunala energi- och klimatrådgivningen.

3.2 Mål

Nedan listas målen och deras uppfyllnad presenteras i måluppfyllelsetabellen nedan.

3.2.1. Aktivitetsmål

- a. Ta fram en analys om småföretags attityder kring energieffektiviseringsåtgärder kopplat till chef- och ledningsnivå.
- b. Utveckla en utbildning för energiklok affärsrådgivning, samt få affärsrådgivarna som deltar i utbildningen att fortsätta använda energiklok affärsrådgivning.
- c. Utveckla metod och verktygslåda för en energiklok affärsrådgivning.
- d. Ta fram en utbildning med affärsrådgivare i Uppsala, Visby, Eskilstuna respektive Västerås för totalt 40 personer med 90% nöjda deltagare.
- e. Ge energiklok affärsrådgivning till minst 400 företag, samt få företag som deltar i energiklok affärsrådgivning att se energieffektivisering som ett naturligt sätt att minska kostnader och vara konkurrenskraftiga.
- f. Låta EKR ge återkoppling till de företag som fått energiklok affärsrådgivning.
- g. Arrangera 4 regionala erfarenhetsseminarier för totalt 120 personer med 90% nöjda deltagare.
- h. Arrangera en nationell workshop för 40 personer med 90% nöjda deltagare.

3.2.2. Effektmål

- a. Potentiell energibesparing på 30% per företag (i enlighet med EU-kommissionens beräkningar)

Uppföljningstabell					
	Målformulering	Indikator	Metod	Status	Kommentar
1.1	Analys av småföretags attityder kring energi-effektiviseringsåtgärder kopplat till chef- och ledningsbeteenden	Genomförd analys	Redovisas i rapport	Ja.	Här har vi dels gjort en egen analys via telefon där 25 företag söktes och 9 nåddes och dels via befintlig analys gjord av Swerea SWECAST om företagens attityder till energieffektivisering. Kort sammanfattning redovisas i 3.4 Verksamhetsbeskrivning
1.2	Utveckla en utbildning för energiklok affärsrådgivning	Framtagen utbildning ja/nej	Redovisat utbildningsmaterial	Ja.	Utbildningsmaterial bifogas med slutrapporten
1.3	Utveckla metod och verktygslåda för en energiklok affärsrådgivning	Antal personer	Redovisar antal besökare		Metoden och verktygslåda utvecklad. Den finns som en del i utbildningsmaterialet. Formeln och ALMI Nords klimatbokslutsverktyg finns som metodstöd till rådgivningarna.
1.4	Utbildning med affärsrådgivare i Uppsala, Visby, Eskilstuna och Västerås för totalt 40 personer med 90% nöjda deltagare	Antal nöjda deltagare	Skriftlig utvärdering	5 utbildningstillfällen i Uppsala (2 st), Gotland, Västerås och Örebro med totalt 74 deltagare. Nöjda cirka 86% nöjda deltagare	Utbildningen för ALMI Mälardalen delades upp på två orter (Västerås och Örebro) för att kunna passa in i deltagarnas kalendrar. ALMI Sörmland tackade nej till att genomföra en utbildning. Totalt deltog 61 personer från ALMI, 11 energi- och klimatrådgivare, 1 kommunal tjänstekvinna från näringslivsenheten och en person från annat Energikontor
1.5	Energiklok affärsrådgivning till minst 400 företag	Antal energikloka affärsrådgivningar	Telefonintervjuer med affärsrådgivarna		Vid uppföljning med affärsrådgivarna på ALMI Uppsala och Gotland visar det sig att, efter de deltagit på utbildningen, energiråd numera ingår i de flesta rådgivningarna. Råden tas ofta upp i samband med att de pratar konkurrenskraft och vägar att minska företagets kostnader.
1.6	Uppföljning av EKR	Antal genomförda uppföljningar	Uppföljning via telefon till de företag som fått energiklok affärsrådgivning	Har ej kunna följs upp på grund av sekretess	På grund av att ALMI kundregister är belagt med sekretess har inga uppgifter kunnat lämnas om vilka företag som har fått en energiklok affärsrådgivning.
1.7	4 regionala erfarenhetsseminarier för totalt 120 personer med 90% nöjda deltagare	Antal nöjda deltagare	Skriftlig utvärdering i samband med aktivitet	4 seminarier har hållits för totalt 61 deltagare. Ingen utvärdering har gjorts	Seminarium samt studiebesök på Gotland; 8 deltagare Frukostseminarie i Katrineholm: 9 deltagare Frukostseminarie med efterföljande studiebesök i Knivsta: 16 deltagare Nätverksträff med Mälardalens alla EKR: 28 deltagare

1.8	En nationell workshop för 40 personer med 90% nöjda deltagare	Antal nöjda deltagare	Skriftlig utvärdering i samband med aktivitet	20 deltagare, ingen uppgift över nöjdhetsgrad	Ingick som en del på en utbildning för ALMIs VD-nätverk. Samtliga VD från de svenska ALMI-kontoren deltog och intresset var stort.
2.1	Affärsrådgivarna som deltar i utbildningen använder och tänker fortsätta använda energikloka affärsrådgivning i sitt uppdrag	Antal affärsrådgivare som använder energiklok affärsrådgivning	Telefonintervjuer med affärsrådgivarna	Har utvärderats med olika metoder, se kommentar	Rådgivarna på ALMI Uppsala och Gotland har kontaktats för uppföljning, utbildningen med ALMI Mälardalen hölls sent i projektet att uppföljning ej är genomförbar. I Uppsala deltog projektledare på ett frukostmöte och höll en allmän diskussion med rådgivarna och ALMI Gotland följdes upp via telefonintervjuer. Nästan alla rådgivarna påtalade att energiråd har blivit en viktig del i den ordinarie rådgivningen som ett sätt för företag att minska sina kostnader och även öka sin lönsamhet. Några av rådgivarna har hållit "rena" energikloka affärsrådgivningar.
2.2	Företagen som deltar i energiklok affärsrådgivning ser effektivisering som ett naturligt sätt att kapa kostnader och vara konkurrenskraftiga	Antal företag som ser energieffektivisering som ett naturligt sätt att kapa kostnader och vara konkurrenskraftiga	Telefonenkät	Kunde ej genomföras, se kommentar	Kunde ej genomföras på grund av sekretess. ALMIs kundregister är sekretessbelagt, vilket inneburit att inga uppgifter på vilka företag som fått energiklok affärsrådgivning har kunnat förmedlas till projektledare.
2.3	Affärsrådgivarna och de lokala energi- och klimatrådgivarna samarbetar för energieffektivare företag	Antar nöjda rådgivare	Telefonenkät	De flesta är nöjda	ALMIs rådgivare har i många fall hänvisat till de lokala energi- och klimatrådgivarna, dock väljer företagen själva om de skall vända sig till energi- och klimatrådgivarna. Dessutom kanske de inte berättar för rådgivaren att de vart i kontakt med ALMI vid ett rådgivningstillfälle. Visst samarbete har skett då energi- och klimatrådgivaren har följt med ALMIs rådgivare till företag och gjort en gemensam rådgivning till företaget
3.3	Potentiell energibesparing på 30% per företag	Antal planerade förändringar och åtgärder	Telefonenkät	Kunde ej genomföras, se kommentar	Kunde ej genomföras på grund av sekretess. ALMIs kundregister är sekretessbelagt, vilket inneburit att inga uppgifter på vilka företag som fått energiklok affärsrådgivning har kunnat förmedlas till projektledare.

3.3 Målgrupp

Målgruppen för detta projekt var ALMIs affärsrådgivare, Småföretag och Entreprenörer samt Energi- och Klimatrådgivare.

ALMIs affärsrådgivare har nåtts via intern information om projektet och främst genom den utbildning som har hållits för de olika ALMI-kontoren som har deltagit i projektet. Totalt hölls utbildningen vid 5 tillfällen, varav första gången var en pilotomgång i Uppsala. För att kunna genomföra utbildningen med ALMI Mälardalen delades den upp och hölls på förmiddagen i Västerås och på eftermiddagen i Örebro. Under utbildningarna deltog inte bara ALMIs affärsrådgivare utan även andra rådgivare (som finansieringsrådgivare och innovationsrådgivare) från de olika ALMI-kontoren. Totalt deltog 74 personer under utbildningarna, varav 61 var från ALMI och 11 var energi- och klimatrådgivare och 2 var från annat Energikontor och kommunala näringslivsrepresentant.

Småföretagen har nåtts vid de rådgivningar där energifrågan har tagits upp samt vid två frukostseminarier som hölls i Katrineholm och Knivsta med 9 deltagare respektive 16 deltagare. ALMI Uppsala har i ett nyhetsbrev informerat om projektet samt bifogat den folder som togs fram. På utskickslistan har ALMI Uppsala mellan 2700 och 3000 mottagare.

Under utbildningstillfällena har den kommunala energi- och klimatrådgivarna bjudits in och delta, totalt deltog 11 energi- och klimatrådgivare under utbildningarna. De har även fått utrymme i programmet under utbildningarna att presentera mer ingående vad deras uppdrag är och hur de kan hjälpa ALMI och företag i frågor kring energi och energieffektivisering.

Projektet har föredragits på en nätverksträff för Mälardalens alla energi- och klimatrådgivare för förankring och få till kopplingen mellan ALMI och rådgivarna. På denna träff medverkade också representanter från ALMI.

3.4 Verksamhetsbeskrivningen

Projektet inleddes med ett workshopliknande referensgruppsmöte. På mötet gjordes en mer omfattande tidsplanering av projektet, riktlinjer för den inledande analysen togs fram samt en första behovs- och kunskapsanalys inför framtagningen av utbildningsmaterialet.

I början av projektet gjordes en inledande analys av företags attityder kring energieffektivisering kopplat till chefs- och ledningsbeteenden. Analysen gjordes dels via att titta på Swerea SWECASTs omfattande analys av vilka hinder och möjligheter som sina medlemmar ser i samband med energieffektiviseringsåtgärder och dels via telefonintervju där vi sökte 25 företag och nådde 9 av dem.

Analysen visar i stora drag att företagen anser att det är viktigt för dem att arbeta med energifrågan och att man ser en stor koppling mellan energieffektivisering och konkurrenskraft. Ett antal företag arbetar löpande med energifrågan, men det efterfrågades ytterligare stöd i sitt arbete och rådgivning för att ytterligare spetsa till sitt arbete med energifrågan.

Analysen stämde av med referensgruppen och en grundläggande kravspecifikation för utbildningsmaterialet upprättades. Därefter togs utbildningsmaterialet fram av Energikontoret tillsammans med Marcel Berkelder från Exergib(y)rån. I framtagningsprocessen involverades tidigt energi- och klimatrådgivare med erfarenhet av energirådgivning mot företag samt affärsrådgivare från ALMI Uppsala, de var även med och slutkontrollerade utbildningsmaterialet. Det framtagna utbildningsmaterialet har sin grund i den utbildning som energi- och klimatrådgivarna har haft för sin företagsutbildning, men mer förenklad och omarbetat för att passa in.

Utifrån utbildningsmaterialet har även en metod över hur affärsrådgivarna kan jobba med energi-effektiviseringsfrågorna i sin rådgivning. Metoden finns med i utbildningsmaterialet i form av ett flödesschema.

En regionspecifik folder togs fram med information om energieffektivisering, gott exempel och kontaktuppgifter till alla energi- och klimatrådgivare i respektive län. Foldern distribuerades till respektive ALMI-kontor och kan användas i ett rådgivningstillfälle eller för utdelning till företagen.

För ALMI Uppsala hölls det en pilotutbildning där affärsrådgivarna fick lämna synpunkter och förbättringsförslag till utbildningsmaterialet. Även energi- och klimatrådgivare medverkade och lämnade input till materialet. Utifrån input omformades utbildningsmaterialet något för att kunna få rätt nivå på materialet.

Efter att utbildningsmaterialet anpassats ytterligare hölls den första ordinarie utbildningen för ALMI Gotland. Här deltog energi- och klimatrådgivare samt presenterade hur den kommunala energi- och klimatrådgivningen kan stödja ALMI och företagen. En ordinarie utbildning hölls för ALMI Uppsala med det anpassade utbildningsmaterialet. Även här deltog energi- och klimatrådgivare och informerade om hur de kan stödja företagen och ALMI.

Vid varje av de tre ovanstående utbildningarna deltog respektive ALMI-kontors samtliga anställda såväl affärs-, finans- och innovationsrådgivare som VD och annan personal.

Under en nätverksträff för Mälardalens alla energi- och klimatrådgivare har projektet föredragits och representanter från ALMI medverkade också under denna information.

Ett mindre seminarium med efterföljande studiebesök genomfördes på Gotland tillsammans med ALMI Gotland och Region Gotlands energi- och klimatrådgivare.

En utbildning och informationsinsats genomfördes för ALMI:s VD-nätverk, där alla VD:ar från de olika ALMI-kontoren i landet deltog.

Foldern uppdaterades och anpassades efter synpunkter från ALMI och energi- och klimatrådgivare.

På grund av omorganisation och arbetsbelastning kunde ingen utbildning bokas in med ALMI Sörmland.

Inbokningen av utbildningen för ALMI Mälardalen drog också ut på tiden (på grund av arbetsbelastning), vilket föranledde en förlängning av projekttiden. För att kunna genomföra utbildningen med ALMI Mälardalen krävdes det att den kortades ner, den genomfördes på förmiddagen för Västerås-kontoret och på eftermiddagen för Örebro-kontoret. Vid utbildningen i Västerås deltog 10 personer från ALMI, 3 energi- och klimatrådgivare och Västerås stads nya företagslots. Vid utbildningen deltog 15 personer från ALMI, 3 energi- och klimatrådgivare och en person från Energikontoret Region Örebro län.

Två företagsfrukostar anordnades i Katrineholm och Knivsta. Där deltog 9 respektive 16 företagare. Frukosten i Knivsta avslutades med ett studiebesök på Högåsskolan.

En rundringning till energi- och klimatrådgivarna i Uppsala län och på Gotland genomfördes för att höra hur samarbetet mellan ALMI och energi- och klimatrådgivarna har utvecklats och om företag har fått rådgivning.

En rundringning till ALMI Gotland genomfördes för att undersöka hur rådgivningen har utvecklats efter utbildningen. Samma undersökning gjordes på plats med ALMI Uppsala i workshopform under ett frukostmöte.

3.5 Organisation

I projektet har en referensgrupp bestående av projektledare från Energikontoret i Mälardalen, ledningsrepresentanter från ALMI Uppsala, Gotland, Sörmland och Mälardalen, affärsrådgivare från ALMI Uppsala samt två energi- och klimatrådgivare med stor erfarenhet av företagsrådgivning.

En mindre arbetsgrupp bestående av projektledare från Energikontoret, affärsrådgivare från ALMI Uppsala och energi- och klimatrådgivare träffades ett antal gånger under framtagandet av utbildningsmaterialet.

Under projektet har konsult använts för att ta fram utbildningsmaterialet och genomföra utbildningarna. Den konsulten var Marcel Berkelder från ExergiB(y)rån, som har stor erfarenhet av energirådgivning mot företag. Konsulten har tidigare använts som utbildare för energi- och klimatrådgivare för företagsrådgivningsutbildningen.

4. Projektets övriga resultat och erfarenheter

Efter att rådgivarna har gått utbildningen har numera energiråd blivit en integrerad del i den rådgivning som ALMIs personal genomför med företagen i olika stadier. Råden tas ofta upp i samband med att de diskuterar konkurrenskraft och vägar att minska företagets kostnader.

Under projektet togs en regionanpassad folder fram med information om energieffektivisering, gott exempel samt kontaktuppgifter till respektive läns energi- och klimatrådgivare. Foldern skickades ut i samband med ett nyhetsbrev av ALMI Uppsala, vilken har 2700-3000 mottagare. Detta har varit bra i spridningen av vetskapen om de kommunala energi- och klimatrådgivarna. Foldern har också varit till stort stöd för ALMI, dels genom att den kan användas vid rådgivningstillfällen och dels genom att den kan delas ut till företagen.

Projektet har medverkat på en utbildning för ALMIs VD-nätverk, där alla ALMI-kontors verksamhets ledare och högre chefer deltog. Därigenom har projektet spridits i hela landet och intresset var stort från deltagarna.

Intresset var stort för att delta i utbildningen, 74 deltagare, och för ALMI Mälardalens Örebro-kontor anordnades en utbildning lokalt istället för att de endast skulle vara välkomna att delta på Västerås-kontorets utbildning. Dessutom att många energi- och klimatrådgivare deltog under utbildningarna var positivt då det bäddar för ett djupare samarbete mellan dem och ALMIs rådgivare i framtiden. Totalt 11 energi- och klimatrådgivare deltog under utbildningarna.

Två studiebesök kunde ordnas i samband med ett seminarie på Gotland och ett frukostseminarie i Knivsta.

Vi har under projektet visat upp och informerat om ALMI Nords klimatkalkylsverktyg för andra ALMI-kontor. Därmed har intresset för det ökat inom ALMI och det kan ge ökat fokus på energifrågan hos företagen och internt på ALMI, samt stöd i rådgivningen.

Under projektets gång har ALMI centralt startat upp ett hållbarhetsarbete där de skall sätta större fokus på hållbart företagande. Här kommer energi naturligt in som en del i den satsningen och utbildningen har lett till att större fokus kan läggas på energi vid rådgivningstillfällena. ALMI Gotlands arbete med hållbart företagande har lett till en pärm som används ofta vid rådgivningstillfällena där flera element från det framtagna utbildningsmaterialet i projektet har lagts till. Även den framtagna foldern finns med i hållbarhetspärmen.

5. Övrigt

Under projektet har det ett antal gånger påtalats att ytterligare utbildning krävs och ytterligare stöd till ALMIs rådgivare har efterfrågats. Dessutom har andra ALMI-kontor visat intresse för utbildningen. Under våren 2015 har en regional strukturfondsansökan lämnats in och beviljats där ett element av energiklok affärsrådgivning har lagts till för att kunna erbjuda ytterligare utbildningar och aktiviteter för att koppla ihop ALMIs rådgivare och de kommunala energi- och klimatrådgivarna.

Under projektet har en dialog med ALMI Nord hållits om att kunna använda deras framtagna Klimatkalkylsverktyg i den energikloka affärsrådgivningen. Här återstår en del saker att reda ut innan det fullt ut kan tas med i den energikloka affärsrådgivningen.